abair.ie

LÍONRA NEARTÚ · ABAIR

ABAIR agus Inrochtaineacht na Gaeilge

ABAIR and Irish Language Accessibility

Creat Beartais agus Doiciméad Treorach do Chomhlachtaí Poiblí

A Policy Framework and Guidance Document for Public Bodies

An tAcht um Míchumas 2005 • Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003–2021
S.I. No. 358/2020 • S.I. No. 636/2023

Líonra NEARTÚ & ABAIR
Coláiste na Tríonóide Baile Átha Cliath

Version 1.0
August 10, 2026

ACHOIMRE FEIDHMIÚCHÁIN

Executive Summary

Achoimre Feidhmiúcháin / Executive Summary

GA

Leagtar amach sa cháipéis seo an creat dlíthiúil a rialaíonn inrochtaineacht ábhar ar líne agus seirbhísí Gaeilge do chomhlachtaí poiblí in Éirinn. Cuirtear treoir phraiticiúil ar fáil inti maidir leis an dóigh a bhféadfaidh comhlachtaí poiblí na hoibleagáidí sin a chomhlíonadh trí úsáid a bhaint as uirlisí agus teicneolaíochtaí ag ABAIR.ie (Saotharlann Foghraíochta agus Urlabhra, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath).

Forbraíonn ABAIR teicneolaíochtaí urlabhra agus teanga atá bunaithe ar intleacht shaorga (AI) go sonrach don Ghaeilge, lena n-áirítear sintéis téacs-go-hurlabhra, aitheantas cainte, fotheidealú, ag léamh scáileáin, agus Áis Cumarsáide Cúnta (ACC/AAC). Tá na teicneolaíochtaí seo uathúil chun cuidiú le comhlachtaí poiblí freastal ar an gcomhréiteach idir dhá chorpas dlí atá ar leith óna chéile ach atá ríthábhachtach: reachtaíocht inrochtaineachta do dhaoine faoi mhíchumas, agus oibleagáidí Gaeilge faoi na hAchtanna Teanga Oifigiúla.

Tá an cháipéis seo eagraithe i gceithre chuid:

- Cuid 1 — An Creat Dlíthiúil: oibleagáidí inrochtaineachta agus Gaeilge ar chomhlachtaí poiblí
- Cuid 2 — An Dlí i gComhthéacs: an comhréiteach idir cearta míchumais agus cearta teanga
- Cuid 3 — Uirlisí ABAIR: cad a dhéanann siad agus conas a chuidíonn siad leis na hoibleagáidí seo a chomhlíonadh
- Cuid 4 — Treoir do Chomhlachtaí Poiblí: céimeanna praiticiúla agus moltaí

EN

This document sets out the legal framework governing the accessibility of online materials and Irish-language services for public bodies in Ireland. It provides practical guidance on how public bodies can meet those obligations through the use of tools and technologies developed by ABAIR (Saotharlann Foghraíochta agus Urlabhra, Coláiste na Tríonóide Baile Átha Cliath).

ABAIR develops AI-powered speech and language technologies specifically for the Irish language, including text-to-speech synthesis, speech recognition, subtitling, screen reading, and Augmentative and Alternative Communication (AAC) tools. These technologies are uniquely positioned to help public bodies meet the intersection of two distinct but complementary bodies of law: accessibility legislation for people with disabilities and Irish language obligations under the Official Languages Acts.

The document is structured in four parts:

- Part 1 — The Legal Framework: accessibility and Irish language obligations on public bodies
- Part 2 — The Law in Context: the intersection of disability and language rights
- Part 3 — ABAIR Tools: what they do and how they help meet these obligations
- Part 4 — Guidance for Public Bodies: practical steps and recommendations

CUID 1 / PART 1

An Creat Dlíthiúil

The Legal Framework

AN TACHT UM MÍCHUMAS 2005 · ALT 28

I gcás ina ndéanann comhlacht poiblí cumarsáid i bhfoirm leictreonach le duine amháin nó níos mó, áiritheoidh ceann an chomhlachta, sa mhéid gur féidir é a dhéanamh go praiticiúil, go bhfuil ábhar na cumarsáide inrochtana ag daoine ar a bhfuil lagú radhairc a bhfuil teicneolaíocht chúnta ar fáil dóibh.

Section 28: Where a public body communicates in electronic form, the head of the body shall ensure, as far as practicable, the contents are accessible to persons with a visual impairment to whom adaptive technology is available.

1.1 Inrochtaineacht

Accessibility

An tAcht um Míchumas 2005 · I.R. Uimh. 358/2020 (EN 301 549 / WCAG 2.1 AA) · I.R. Uimh. 636/2023 (An tAcht Eorpach um Inrochtaineacht).

Disability Act 2005 · S.I. 358/2020 · S.I. 636/2023 (European Accessibility Act).

1.2 An Ghaeilge

Irish language

Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003–2021 · Alt 9E: soláthraithe tríú páirtí · Caighdeáin na dTeangacha.

Official Languages Acts 2003–2021 · Section 9E third-party providers · Language Standards.

AN DÉ-OIBLEAGÁID / THE DUAL OBLIGATION

An bhfuil ár n-ábhar digiteach Gaeilge inrochtana do gach úsáideoir, lena n-áirítear dóibh siúd atá faoi mhíchumas?

Is our Irish-language digital content accessible to all users, including those with disabilities?

1.1 REACHTAÍOCHT UM MÍCHUMAS AGUS INROCHTAINEACHT

Disability Act 2005

Disability and Accessibility Legislation

GA

Is é An tAcht um Míchumas 2005 an bunreachtaíocht náisiúnta a léiríonn go soiléir oibleagáidí inrochtaineachta ar chomhlachtaí poiblí in Éirinn. Tá baint ar leith ag dhá alt leis an inrochtaineacht dhigiteach agus chumarsáide:

ALT 28

I gcás ina ndéanann comhlacht poiblí cumarsáid i bhfoirm leictreonach le duine amháin nó níos mó, áiritheoidh ceann an chomhlachta, sa mhéid gur féidir é a dhéanamh go praiticiúil, go bhfuil ábhar na cumarsáide inrochtana ag daoine ar a bhfuil lagú radhairc a bhfuil teicneolaíocht chúnta ar fáil dóibh.

ALT 27

Áiritheoidh comhlacht poiblí, sa mhéid gur féidir é sin a dhéanamh go praiticiúil, achmhainní a chur ar fáil don chomhlacht, agus go bhfuil earraí agus seirbhísí a sholáthraítear don chomhlacht inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas.

Rinneadh leasú ar an Acht ar roinnt ócáidí ó achtaíodh é, lena n-áirítear leis an Acht um Chosaint Sonraí 2018, an tAcht um Chinnteoireacht Chuidithe (Cumas) 2015 (a tugadh i bhfeidhm in 2022), agus an tAcht um Pleanáil agus Forbairt 2023. Tá sprioc fhostaíochta do dhaoine faoi mhíchumas in earnáil an phoist phoiblí ardaithe go 4.5% (2024) agus go 6% (2025) faoi leasuithe a rinneadh leis an Acht um Chinnteoireacht Chuidithe (Cumas) (Leasú) 2022.

EN

An tAcht um Míchumas 2005 is the foundational domestic legislation placing accessibility obligations on Irish public bodies. Two sections are of particular relevance to digital and communications accessibility:

SECTION 28

Where a public body communicates in electronic form with one or more persons, the head of the body shall ensure, as far as practicable, the contents of the communication are accessible to persons with a visual impairment to whom adaptive technology is available.

SECTION 27

A public body shall, in so far as is practicable and having regard to the resources available to the body, ensure that goods and services supplied to the body are accessible to persons with disabilities.

The Act has been amended on several occasions since its enactment, including by the Data Protection Act 2018, the Assisted Decision-Making (Capacity) Act 2015 (commenced 2022), and the Planning and Development Act 2023. The disability employment target for public sector bodies has been raised to 4.5% (2024) and 6% (2025) under amendments made by the Assisted Decision-Making (Capacity) (Amendment) Act 2022.

EU Directives in Irish Law

S.I. No. 358/2020 and S.I. No. 636/2023

GA

S.I. No. 358/2020 – Treoir AE um Inrochtaineacht Gréasáin

Cuireann Rialacháin an Aontais Eorpaigh (Inrochtaineacht Suíomhanna Gréasáin agus Feidhmchlár Móibíleach Comhlachtaí Earnála Poiblí) 2020 Treoir AE 2016/2102 i bhfeidhm i ndlí na hÉireann. Ceanglaítear ar chomhlachtaí poiblí:

- Ag áirithiú go gcomhlíonann gach suíomh gréasáin agus feidhmchlár móibíleach an caighdeán comhchuibhithe EN 301 549 v3.2.1, atá comhionann go bunúsach le WCAG 2.1 Leibhéal AA
- Ráiteas Inrochtaineachta atá cothrom le dáta a fhoilsiú agus a chothabháil in áit fheiceálach ar a suíomh gréasáin nó ar a bhfeidhmchlár
- Meicníocht a sholáthar don phobal chun teip inrochtaineachta a thuairisciú agus freagra tráthúil a fháil
- Ag déanamh cinnte go gcuirtear riachtanais inrochtaineachta san áireamh i soláthar táirgí agus seirbhísí TFC

Is é an tÚdarás Náisiúnta Míchumais (ÚNM) an comhlacht monatóireachta ainmnithe, agus tuairiscíonn sé comhlíonadh don Choimisiún Eorpach.

S.I. No. 636/2023 – TREOIR (AE) 2019/882 Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí

Cuireann Rialacháin an Aontais Eorpaigh (Ceanglais Inrochtaineachta maidir le Táirgí agus Seirbhísí) 2023 an Treoir (AE) 2019/882 Ó Pharlaimint Na hEorpa agus Ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí i bhfeidhm i ndlí na hÉireann, agus tháinig siad i bhfeidhm ar an 28 Meitheamh 2025. Leathnaíonn an Treoir seo ceanglais éigeantacha inrochtaineachta thar an earnáil phoiblí isteach in eagraíochtaí earnála príobháidí a sholáthraíonn seirbhísí don phobal. Tá comhlachtaí poiblí agus soláthraithe tríú páirtí a sholáthraíonn seirbhísí thar a gceann araon laistigh de raon feidhme na Rialachán.

EN

EU Web Accessibility Directive

The European Union (Accessibility of Websites and Mobile Applications of Public Sector Bodies) Regulations 2020 implement EU Directive 2016/2102 in Irish law. Public bodies are required to:

- Ensure all websites and mobile applications conform to harmonised standard EN 301 549 v3.2.1, broadly equivalent to WCAG 2.1 Level AA
- Publish and maintain an up-to-date Accessibility Statement in a prominent location on their website or app
- Provide a mechanism for members of the public to report accessibility failures and receive a timely response
- Ensure that accessibility requirements are considered in procurement of ICT products and services

The National Disability Authority (NDA) is the designated monitoring body, reporting compliance to the European Commission.

European Accessibility Act

The European Union (Accessibility Requirements of Products and Services) Regulations 2023 implement the European Accessibility Act in Irish law, effective from 28 June 2025. The EAA extends mandatory accessibility requirements beyond the public sector into private sector organisations providing public-facing services. Public bodies and third-party providers of services on their behalf are both within scope.

1.2 REACHTAÍOCHT DON GHAEILGE

Official Languages Acts

Irish Language Legislation

GA

Cuireann Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, arna leasú go substaintiúil leis an Acht na dTeangacha Oifigiúla (Leasú) 2021, oibleagáidí ar chomhlachtaí poiblí cumarsáid a dhéanamh leis an bpobal trí Ghaeilge agus trí Bhéarla ar bhonn comhionann. I measc na bpríomhfhorálacha tá:

ALT 9(3)

I gcás go ndéanfaidh comhlacht poiblí cumarsáid i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach leis an bpobal i gcoitinne nó le haicme den phobal i gcoitinne chun faisnéis a thabhairt don phobal nó don aicme nó chun margaíocht a dhéanamh ar an gcomhlacht poiblí nó ar a chuid seirbhísí leis an bpobal nó leis an aicme, cinnteoidh an comhlacht gur i nGaeilge, nó i nGaeilge agus i mBéarla, a bheidh an chumarsáid.

Neartaigh na leasuithe in 2021 na hoibleagáidí seo go suntasach. I measc na bhforálacha a tháinig i bhfeidhm ón 21 Nollaig 2024 tá:

- Alt 9C: Ní mór do lógónna a athnuaitear nó a athraítear ag comhlacht poiblí téacs a bheith orthu i nGaeilge amháin, nó i nGaeilge agus i mBéarla ar chomhchéim
- Alt 9D: Ní mór do chomhlachtaí reachtúla nuabhunaithe a áirithiú go gcomhlíonann a lógónna na ceanglais Ghaeilge ón tús
- Fógraíocht: Ní mór 20% ar a laghad de chaiteachas fógraíochta bliantúil comhlachta phoiblí a bheith i nGaeilge
- Margaíocht: Ní mór ábhar a dháiltear ar aicme den phobal a bheith i nGaeilge

EN

Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, as significantly amended by the Official Languages (Amendment) Act 2021, places obligations on public bodies to communicate with the public through Irish and English equally. Key provisions include:

SECTION 9(3)

Where a public body communicates in writing or by electronic mail with the general public or a class of the general public for the purpose of furnishing information to the public or the class, the body shall ensure that the communication is in the Irish language or in the English and Irish languages.

The 2021 amendments significantly strengthened these obligations. Provisions that came into effect from 21 December 2024 include:

- Section 9C: Logos renewed or altered by a public body must carry text in Irish only, or in Irish and English with equal prominence
- Section 9D: Newly established statutory bodies must ensure their logos comply with Irish language requirements from the outset
- Advertising: At least 20% of a public body's annual advertising expenditure must be in Irish
- Marketing: Materials distributed to a class of the public must be in Irish

CUID 3 / PART 3

3.2 Uirlisí Inrochtaineachta ABAIR

ABAIR Accessibility Tools – Summary Table (3 of 3)

GA

Guthanna SAPI

CAD A DHÉANANN SÉ

Gutha Gaeilge SAPI 32-giotán, iníoslódáilte do Windows 10 agus 11, faoi thiomáint IS. Ligeann siad do ghutha sintéiseacha Gaeilge feidhmiú ar aon bhogearra rochtaineachta atá comhoiriúnach le SAPI.

ROCHTAINEACHT & TÁBHACHT DLÍTHIÚIL

Leathnaíonn sé tacaíocht ghutha Gaeilge trasna raon leathan ardán teicneolaíochta cúnta tríú páirtí, ag cur rochtain Gaeilge ar fáil d'úsáideoirí a bhraitheann ar bhogearraí rochtaineachta eile.

Deachtú

CAD A DHÉANANN SÉ

Uirlis dheachtaithe Gaeilge ó chaint go téacs i bhfíor-am, a aistríonn Gaeilge labhartha go téacs scríofa go hanchruinn.

ROCHTAINEACHT & TÁBHACHT DLÍTHIÚIL

Tacaíonn sé le húsáideoirí Gaeilge a bhfuil lagú gluaisne orthu ábhar scríofa a chruthú. Tacaíonn sé freisin le comhlachtaí poiblí i sreabhadh oibre trascríbhinní d'ábhar Gaeilge.

COMHRÁ (Béite)

CAD A DHÉANANN SÉ

Uirlis chomhrá ó chaint go caint, bunaithe ar IS, i nGaeilge.

ROCHTAINEACHT & TÁBHACHT DLÍTHIÚIL

Cuireann sé chun cinn rochtain saor ó lámha agus saor ó léitheoireacht ar sheirbhísí atá cumhachtaithe ag IS trí Ghaeilge.

EN

Guthanna SAPI

WHAT IT DOES

Downloadable SAPI 32-bit Irish language voices for Windows 10 and 11, powered by AI. Allow Irish synthetic voices to function across any SAPI-compatible accessibility software.

ACCESSIBILITY & LEGAL RELEVANCE

Extends Irish language voice support across a wide range of third-party assistive technology platforms, enabling Irish language access for users who rely on other accessibility software.

Deachtú

WHAT IT DOES

Real-time Irish language speech-to-text dictation tool, converting spoken Irish to written text with high accuracy.

ACCESSIBILITY & LEGAL RELEVANCE

Supports motor-impaired Irish language users in producing written content. Also supports public bodies in transcription workflows for Irish language content.

COMHRÁ (Béite)

WHAT IT DOES

A speech-to-speech conversational AI tool in Irish. Users speak in Irish; the system understands and responds in natural spoken Irish. No typing or reading required.

ACCESSIBILITY & LEGAL RELEVANCE

Advances hands-free and reading-free access to AI-assisted services in Irish. Particularly relevant for users with visual impairments, motor disabilities, or low literacy. Supports the spirit of the EAA (S.I. No. 636/2023).

1.2 REACHTAÍOCHT DON GHAEILGE

Third Parties and Language Standards

Section 9E, social media and Language Standards

GA

Rud atá ríthábhachtach d'eagraíochtaí a sholáthraíonn seirbhísí thar ceann comhlachtaí poiblí, cuireann Alt 9E na hoibleagáidí céanna i bhfeidhm ar sholáthraithe tríú páirtí:

ALT 9E

(1) Déanfaidh comhlacht poiblí gach beart cuí chun a chinntiú, i gcás go soláthraíonn duine seirbhís phobal-inrochtana thar ceann an chomhlachta phoiblí, go ndéanfaidh an duine sin, i leith sholáthar na seirbhíse sin, na nithe seo a leanas a chomhlíonadh— (a) rialacháin faoi alt 9(1) a mbeidh feidhm acu maidir leis an gcomhlacht poiblí lena mbaineann, (b) fo-ailt (2) agus (3) d'alt 9, agus (c) cibé caighdeáin de na caighdeáin teanga iomchuí arna bhforordú ag an Aire faoi alt 19A(2), is caighdeáin a mbeidh feidhm acu maidir leis an gcomhlacht poiblí lena mbaineann (2) San alt seo, ciallaíonn 'seirbhís phobal-inrochtana' seirbhís arna tairiscint nó arna soláthar ag duine seachas comhlacht poiblí, is cuma i gcomhair luach saothair nó nach ea, don phobal i gcoitinne nó d'aicme den phobal i gcoitinne thar ceann comhlacht poiblí."

Ní mór freagraí ar chumarsáidí Gaeilge ar na meáin shóisialta a bheith i nGaeilge sa lá atá inniu. Tá an Coimisinéir Teanga ag súil go gcaithfear leis an nGaeilge agus leis an mBéarla mar theangacha a bhfuil stádas comhionann acu i gcumarsáidí comhlachtaí poiblí, agus tugann sé le fios gur "urlár, seachas uasteorainn," atá sna hoibleagáidí reachtúla (An Comisinéir Teanga, 2026)

Caighdéain na dTeangacha

Cuireadh Caighdeáin na dTeangacha in ionad an chórais Scéimeanna Teanga faoin Acht 2003, agus sonrófar leo na seirbhísí atá le soláthar i nGaeilge agus na leibhéil inniúlachta Gaeilge a bheidh riachtanach d'fhoireann. Forbraítear na caighdeáin seo ag an Aire agus baineann siad le comhlachtaí poiblí uile.

EN

Crucially for organisations delivering services on behalf of public bodies, Section 9E applies the same obligations to third-party providers:

SECTION 9E

A public body shall ensure that, where a third party provides a public facing service on its behalf, the third party complies with obligations under the Official Languages Acts and under any relevant language standards.

Responses to Irish-language communications on social media must now be in Irish. An Coimisinéir Teanga expects Irish and English to be treated as having equal status in public body communications, and characterises the statutory obligations as a 'floor, not a ceiling.

Language Standards

The Language Schemes system under the 2003 Act has been replaced by Language Standards, which will specify the services to be provided in Irish and the levels of Irish language competency required of staff. These standards are developed by the Minister and apply across public bodies.

CUID 2 / PART 2

An Dlí i gComhthéacs

The Law in Context

GA

2.1 An Dé-Oibleagáid

Bíonn comhlachtaí poiblí in Éirinn faoi oibleagáidí dhá chreat comhthreomhar ag an am céanna: ní mór dóibh a gcuid cumarsáidí digiteacha a dhéanamh inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas, agus ní mór dóibh na cumarsáidí sin a sholáthar trí Ghaeilge. Go praiticiúil, tagann an dá oibleagáid seo le chéile in aon cheist amháin:

> **"An bhfuil ár n-ábhar digiteach Gaeilge inrochtana do gach úsáideoir, lena n-áirítear dóibh siúd atá faoi mhíchumas?"**

Go stairiúil, tá ábhar digiteach Gaeilge fágtha gan freastal maith air ag mórtheicneolaíocht chúnta. Forbraíodh léitheoirí scáileáin, cúntóirí gutha, agus uirlisí téacs-go-caint go treascrach don Bhéarla agus do mhórtheangacha Eorpacha eile. Ní féidir le cainteoir dúchais Gaeilge atá dall, a bhfuil lagú radhairc air, nó a bhfuil míchumas priontála aige, brath ar ghnáththeicneolaíocht chun rochtain a fháil ar ábhar Gaeilge — toisc nach dtacaíonn an teicneolaíocht sin leis an nGaeilge de ghnáth.

Cruthaíonn sé seo neamhionannas atá ag dul in olcas: d'fhéadfadh duine a dhéanann cumarsáid trí Ghaeilge agus a bhfuil míchumas air a fháil amach go bhfuil sé coinnithe amach ó ábhar digiteach a mheasann comhlacht poiblí a bheith 'inrochtana' agus 'curtha ar fáil i nGaeilge.'

2.2 An Ról ar Leith atá ag Teicneolaíocht Urlabhra don Ghaeilge

Ní féidir an bhearna idir soláthar na Gaeilge agus fíor-inrochtaineacht a dhúnadh ach amháin le teicneolaíocht a thuigeann agus a chruthaíonn Gaeilge. Is é seo go beacht an réimse ina bhfeidhmíonn ABAIR. Léiríonn sraith uirlisí urlabhra agus teanga ABAIR, atá bunaithe ar intleacht shaorga agus a forbraíodh i gColáiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, agus a mhaoiníonn an Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail agus na Gaeltachta, buaicphointe na teicneolaíochta cúnta don Ghaeilge faoi láthair.

Trí uirlisí ABAIR a chomhtháthú ina gcuid seirbhísí digiteacha, is féidir le comhlachtaí poiblí, ag an am céanna:

- Oibleagáidí a chomhlíonadh faoi An tAcht um Míchumas 2005 (Alt 27 agus 28) chun a chinntiú go bhfuil cumarsáidí leictreonacha inrochtana trí theicneolaíocht oiriúnaitheach
- Oibleagáidí a chomhlíonadh faoi I.R. Uimh. 358/2020 agus EN 301 549 / WCAG 2.1 AA maidir le hinrochtaineacht suíomhanna gréasáin agus feidhmchlár
- Feabhas a chur ar cháilíocht agus ar fháil seirbhísí Gaeilge mar a cheanglaítear faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla
- Tacú le cearta úsáideoirí Gaeilge atá faoi mhíchumas, dream atá i measc na ngrúpaí is lú freastal orthu i gcuimsiú digiteach

EN

The Dual Obligation

Public bodies in Ireland face obligations under two parallel frameworks simultaneously: they must make their digital communications accessible to people with disabilities, and they must provide those communications in the Irish language. In practice, these two obligations converge into a single question:

> **"Is our Irish-language digital content accessible to all users, including those with disabilities?"**

Historically, Irish language digital content has been underserved by mainstream assistive technology. Screen readers, voice assistants, and text-to-speech tools have been developed overwhelmingly for English and other major European languages. A native Irish speaker who is blind, visually impaired, or has a print disability cannot rely on standard adaptive technology to access Irish-language content — because that technology typically does not support Irish.

This creates a compounding inequality: a person who communicates through Irish and has a disability may find themselves effectively excluded from digital content that a public body considers 'accessible' and considers to have been 'provided in Irish.'

The Unique Role of Irish Language Speech Technology

The gap between Irish language provision and genuine accessibility can only be bridged by technology that understands and produces Irish. This is precisely the domain in which ABAIR operates. ABAIR's suite of AI speech and language tools, developed at Trinity College Dublin and funded by the Department of Rural and Community Development and the Gaeltacht, represent the state of the art in Irish language assistive technology.

By integrating ABAIR tools into their digital services, public bodies can simultaneously:

- Meet obligations under An tAcht um Míchumas 2005 (Alt 27 and 28) to ensure electronic communications are accessible via adaptive technology
- Meet obligations under S.I. No. 358/2020 and EN 301 549 / WCAG 2.1 AA on website and app accessibility
- Advance the quality and availability of Irish-language services as required under Acht na dTeangacha Oifigiúla
- Support the rights of Irish-language users with disabilities, who are among the most underserved groups in digital inclusion

CUID 3 / PART 3

3.1 Achoimre d'ABAIR

Overview of ABAIR

GA

Is tionscnamh taighde agus forbartha é ABAIR (abair.ie) de chuid na Saotharlainne Foghraíochta agus Urlabhra i Scoil na Teangeolaíochta, Urlabhra agus Eolaíochtaí Cumarsáide, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, faoi stiúr an Dr. Neasa Ní Chiaráin agus an tOllamh Ailbhe Ní Chasaide. Forbraítear teicneolaíochtaí urlabhra agus teanga atá tiomáinte ag intleacht shaorga don Ghaeilge, ar fud na dtrí mhórchanúint (Gaeilge Chonnacht, Gaeilge na Mumhan agus Gaeilge Uladh) chomh maith le roinnt mionchanúintí na Gaeilge. Cuirtear na teicneolaíochtaí seo ar fáil saor in aisce lena n-úsáid ag an bpobal, in earnáil an oideachais, agus chun críocha inrochtaineachta.

Tá obair ABAIR eagraithe i dtrí réimse:

- CroíTheic AI: sintéis téacs-go-hurlabhra (ABAIR), aitheantas cainte (ÉIST), agus intleacht shaorga chomhrá urlabhra-go-hurlabhra (COMHRÁ)
- Feidhmchláir don Phobal i gCoitinne (Pobal): uirlisí a thugann an croítheicneolaíocht chuig gnáthúsáid laethúil
- Uirlisí Inrochtaineachta (Rochtain): uirlisí atá deartha go sonrach do dhaoine faoi mhíchumas, tacaithe tríd an líonra tacaíochta NEARTÚ

EN

ABAIR (abair.ie) is a research and development initiative of the Phonetics and Speech Laboratory at the School of Linguistic, Speech and Communication Sciences, Trinity College Dublin under the direction of Dr. Neasa Ní Chiaráin agus Prof. Ailbhe Ní Chasaide. It develops AI-driven speech and language technologies for Irish, across all three major dialects (Connacht, Munster and Ulster Irish), and makes these technologies available freely for public, educational and accessibility use.

ABAIR's work is organised into three areas:

- Core AI Technology (CroíTheic AI): text-to-speech synthesis (ABAIR), speech recognition (ÉIST), and speech-to-speech conversational AI (COMHRÁ)
- Applications for the General Public (Pobal): tools that bring the core technology to everyday use
- Accessibility Tools (Rochtain): tools specifically designed for people with disabilities, supported through the NEARTÚ support network

CUID 3 / PART 3

3.2 Uirlisí Inrochtaineachta ABAIR

Tábla Achoimre (Gaeilge) / Summary Table (Irish)

Uirlis / Tool	Cad a Dhéanann Sé / What It Does	Rochtaineacht & Tábhacht Dlíthiúil / Accessibility & Legal Relevance
ABAIR Téacs → Caint	Sintéis téacs-go-caint bunaithe ar IS don Ghaeilge. Aistríonn sé téacs scríofa Gaeilge go fuaim labhartha nádúrtha.	Cuireann sé rochtain ar ábhar Gaeilge ar fáil d'úsáideoirí a bhfuil lagú radhairc nó míchumas priontála orthu. Tugann sé aghaidh go díreach ar an oibleagáid faoi Alt 28 den Acht um Míchumas 2005 agus ar Chritéar Rathúlachta 1.3.1 WCAG 2.1 (roghanna malartacha fuaime).
ÉIST Caint → Téacs	Uirlis aitheanta cainte agus deachtaithe don Ghaeilge. Aistríonn sé Gaeilge labhartha go téacs scríofa i bhfíor-am.	Cuidíonn sé le húsáideoirí a bhfuil míchumas gluaisne, RSI, nó riocht a chuireann isteach ar úsáid méarchláir orthu ábhar Gaeilge a chruthú trí ionchur cainte. Ábhartha do Chritéar Rathúlachta 2.1.1 WCAG 2.1 (roghanna malartacha méarchláir/ionchuir).
Léitheoir Scáileáin + Braille	Breiseán inláimhsithe don léitheoir scáileáin NVDA. Cuireann sé ar chumas téacs Gaeilge ar an scáileán ríomhaire a léamh os ard trí ghutha sintéiseacha Gaeilge.	Soláthraíonn sé teicneolaíocht oiriúnaitheach go díreach do léamh scáileáin trí Ghaeilge, ag tabhairt aghaidh ar an mbearna lárnach i soláthar teicneolaíochta cúnta phríomhshrutha. Comhlíonann sé Alt 28 den Acht um Míchumas 2005 maidir le hábhar Gaeilge.
Léitheoir Gréasáin	Uirlis léitheora gréasáin a léann téacs Gaeilge os ard ar aon leathanach gréasáin, ag aibhsiú an téacs de réir mar a léitear é. Foclóir Gaeilge-Béarla san áireamh. Is féidir é a nascadh le haon suíomh gréasáin.	Nasctha go díreach i suíomhanna gréasáin comhlachtaí poiblí chun ábhar gréasáin Gaeilge a dhéanamh inrochtana. Tacaíonn sé le comhlíonadh WCAG 2.1 agus le ceanglas I.R. Uimh. 358/2020 maidir le suíomhanna gréasáin inrochtana san earnáil phoiblí.
Fotheidil	Uirlis ghairmiúil ghinte fotheideal d'ábhar closamhairc Gaeilge, a úsáideann aitheantais cainte le hIS chun fotheidil chruinne Gaeilge a ghiniúint.	Tacaíonn sé le comhlíonadh Chritéar Rathúlachta 1.2.2 WCAG 2.1 (Fotheidil do mheáin réamhthaifeadta) agus Critéar 1.2.4 (Fotheidil bheo) d'ábhar físe Gaeilge a fhoilsíonn comhlachtaí poiblí.
Geabaire – Córas AAC	Córas Cumarsáide Malartaí agus Feabhsúcháin (AAC) i nGaeilge. Tógann úsáideoirí abairtí ó íomhánna agus focail ar tháibléad, a labhraítear os ard le gutha sintéiseacha Gaeilge. Comhdheartha le daoine féinsplíocha, tuismitheoirí, múinteoirí agus teiripeoirí urlabhra.	Soláthraíonn sé rochtain AAC Gaeilge do dhaoine a bhfuil riachtanais chumarsáide chasta acu — an chéad uirlis dá chineál i nGaeilge. Tacaíonn sé le cuimsiú agus le comhionannas oideachasúil d'úsáideoirí Gaeilge a bhfuil uathachas nó míchumais chumarsáide eile orthu.
Deachtú	Uirlis dheachtaithe Gaeilge ó chaint go téacs i bhfíor-am, a aistríonn Gaeilge labhartha go téacs scríofa go han-chruinn.	Tacaíonn sé le húsáideoirí Gaeilge ábhar scríofa a chruthú. Tacaíonn sé freisin le comhlachtaí poiblí i sreabhadh oibre trascríbhinní d'ábhar Gaeilge.
COMHRÁ (Béite)	Uirlis chomhrá ó chaint go caint, bunaithe ar IS, i nGaeilge.	Cuireann sé chun cinn rochtain saor ó lámha agus saor ó léitheoireacht ar sheirbhísí atá cumhachtaithe ag IS trí Ghaeilge.

CUID 3 / PART 3

3.2 ABAIR Accessibility Tools

Summary Table (English) / Tábla Achoimre (Béarla)

Tool / Uirlis	What It Does / Cad a Dhéanann Sé	Accessibility & Legal Relevance
ABAIR Téacs → Caint	AI-powered text-to-speech synthesis in Irish, available across all three major dialects. Converts written Irish text to natural-sounding spoken audio.	Enables access to Irish-language content for users with visual impairments or print disabilities. Directly addresses the Alt 28 obligation under An tAcht um Míchumas 2005 and WCAG 2.1 Success Criterion 1.3.1 (audio alternatives).
ÉIST Caint → Téacs	Irish language speech recognition and dictation tool. Converts spoken Irish to written text in real time.	Supports users with motor disabilities, RSI or conditions affecting keyboard use to produce written Irish content through speech input. Relevant to WCAG 2.1 SC 2.1.1 (keyboard/input alternatives).
Léitheoir Scáileáin + Braille	A downloadable plugin for the NVDA screen reader. Enables Irish-language text on computer screens to be read aloud using synthetic Irish voices, across all three dialects.	Directly provides adaptive technology for Irish-language screen reading, addressing the core gap in mainstream assistive technology provision. Fulfils Alt 28 of An tAcht um Míchumas 2005 for Irish-language content.
Léitheoir Gréasáin	A web reader tool that reads Irish-language text aloud on any webpage, highlighting the text as it is read. Includes an Irish-English dictionary. Can be embedded into any website.	Embeddable directly into public body websites to make Irish-language web content accessible. Supports WCAG 2.1 compliance and the S.I. No. 358/2020 requirement for accessible public sector websites.
Fotheidil	A professional subtitle generation tool for Irish-language audio and video content, using AI speech recognition to generate accurate Irish-language captions.	Supports compliance with WCAG 2.1 SC 1.2.2 (Captions for pre-recorded media) and SC 1.2.4 (Live captions) for Irish-language video content published by public bodies.
Geabaire – Córas AAC	An Augmentative and Alternative Communication (AAC) system in Irish. Users build sentences from images and words on a tablet, which are spoken aloud using Irish synthetic voices. Co-designed with autistic people, parents, teachers and speech therapists.	Provides Irish-language AAC access for people with complex communication needs — a first-of-its-kind tool in Irish. Supports inclusion and educational equality for Irish-language users with autism or other communication disabilities.
Deachtú	Real-time Irish language speech-to-text dictation tool, converting spoken Irish to written text with high accuracy.	Supports motor-impaired Irish language users in producing written content. Also supports public bodies in transcription workflows for Irish language content.
COMHRÁ (Béite)	A speech-to-speech conversational AI tool in Irish. Users speak in Irish; the system understands and responds in natural spoken Irish. No typing or reading required.	Advances hands-free and reading-free access to AI-assisted services in Irish. Particularly relevant for users with visual impairments, motor disabilities, or low literacy. Supports the spirit of the EAA (S.I. No. 636/2023).

CUID 4 / PART 4

Treoir do Chomhlachtaí Poiblí

Guidance for Public Bodies

4.1 Gearrthéarmach
Short term

- Iniúchadh a dhéanamh ar inneachar Gaeilge i gcoinne WCAG 2.1 AA
  Audit Irish content against WCAG 2.1 AA
- An Léitheoir Gréasáin ABAIR a leabú
  Embed the ABAIR Web Reader
- Fotheidil a chur le gach físeán Gaeilge
  Caption all Irish video
- Freagra a thabhairt as Gaeilge ar na meáin shóisialta
  Reply in Irish on social media

4.2 Meántéarmach
Medium term

- Ceanglais inrochtaineachta Gaeilge a chur i soláthar
  Procure Irish accessibility
- Alt 9E a thógáil isteach i gconarthaí
  Build Section 9E into contracts
- Uirlisí ABAIR a chur ar fáil d'fhoireann
  Give staff ABAIR tools
- Geabaire (ACC) a bhreithniú
  Consider Geabaire AAC
- Ráiteas Inrochtaineachta Gaeilge a fhoilsiú
  Publish an Irish Accessibility Statement

4.3 Fadtéarmach
Long term

- Inrochtaineacht a leabú sna Caighdeáin Teanga
  Embed accessibility in Language Standards
- Dul i mbun oibre le NEARTÚ
  Engage with NEARTÚ
- Gaeilge a éileamh i dteicneolaíocht chúnta príomhshrutha
  Advocate for Irish in mainstream assistive technology

ALT 28

Leabú an Léitheora Ghréasáin ABAIR: ceann de na bealaí is tapúla chun an bhearna Alt 28 a dhúnadh d'inneachar Gaeilge.

Embedding the web reader is one of the fastest ways to close the Alt 28 gap for Irish content.

CUID 4 / PART 4

4.1 Bearta Láithreacha

Immediate Actions (Short-Term)

GA

Ba cheart do chomhlachtaí poiblí na bearta seo a leanas a chur i dtosaíocht chun aghaidh a thabhairt ar na hoibleagáidí dlíthiúla is práinní atá orthu:

4.1.1 Iniúchadh a Dhéanamh ar Bhur nInneachar Digiteach Gaeilge maidir le hInrochtaineacht

- Sainaithnigh gach inneachar Gaeilge atá foilsithe ar bhur suíomh gréasáin, aip shoghluaiste agus bhur gcainéil meáin shóisialta
- Déan an t-inneachar seo a thástáil in aghaidh critéir WCAG 2.1 Leibhéal AA — tabhair aird ar leith an dtacaíonn aon teicneolaíocht oiriúnaitheach atá in úsáid faoi láthair ar bhur n-ardáin le téacs-go-caint trí Ghaeilge
- Doiciméadaigh na torthaí i bhur Ráiteas Inrochtaineachta (a éilítear faoi I.R. Uimh. 358/2020)
- I gcás nach bhfuil inneachar Gaeilge inrochtana trí theicneolaíocht oiriúnaitheach, is bearna comhlíontachta é seo atá le dheisiú.

4.1.2 Léitheoir Gréasáin ABAIR a Nascadh le Bhur Suíomh Gréasáin

- Is féidir an Léitheoir Gréasáin ABAIR (an Léitheoir Gréasáin) a nascadh isteach in aon suíomh gréasáin gan mórán dua teicniúil
- Cuireann sé seo feidhmiúlacht téacs-go-hcaintar fáil láithreach le haghaidh inneachar gréasáin Gaeilge, ag baint úsáide as guthanna sintéiseacha nádúrtha Gaeilge
- Tá treoracha comhtháthaithe ar fáil ag abair.ie — déan teagmháil le ABAIR go díreach le haghaidh tacaíochta breise.
- Tá nasc díreach an léitheora ghréasáin ar cheann de na bealaí is tapúla chun aghaidh a thabhairt ar an mbearna Alt 28 (An tAcht um Míchumas 2005) i leith inneachar Gaeilge

4.1.3 Fotheidil a Chur le hInneachar Físeáin Gaeilge

- Tá aon inneachar físeáin Gaeilge atá foilsithe ar líne gan fotheidil neamhchomhlíontach le WCAG 2.1 SC 1.2.2
- Bain úsáid as uirlis Fotheidil ABAIR chun fotheidil chruinne Gaeilge a ghiniúint le haghaidh inneachar fuaime agus físeáin
- Cinntigh go bhfuil fotheidil curtha le hinneachar físeáin nua sula bhfoilsítear é — ná foilsigh inneachar físeáin Gaeilge gan fotheidil

4.1.4 Próiseas a Bhunú chun Freagra a Thabhairt ar Chumarsáid Gaeilge ar Mheáin Shóisialta

- Faoi leasuithe 2021 ar Acht na dTeangacha Oifigiúla, ní mór freagra a thabhairt as Gaeilge ar chumarsáid Ghaeilge a fhaightear trí na meáin shóisialta
- Bunaigh sreabhadh oibre inmheánach chun teachtaireachtaí meán sóisialta Gaeilge atá ag teacht isteach a shainaithint agus a chur ar aghaidh chuig foireann Ghaeilge
- Smaoinigh ar uirlisí aitheantais chainte agus deachtaithe ABAIR (ÉIST / Deachtú) a úsáid chun cabhrú le foireann Ghaeilge freagraí scríofa a chur ar fáil go héifeachtach

EN

Public bodies should treat the following as priority actions to address their most pressing legal obligations:

4.1.1 Audit Your Irish-Language Digital Content for Accessibility

- Identify all Irish-language content published on your website, mobile app, and social media channels
- Test this content against WCAG 2.1 Level AA criteria — pay particular attention to whether any adaptive technology currently in use on your platforms supports Irish language text-to-speech
- Document findings in your Accessibility Statement (required under S.I. No. 358/2020)
- Where Irish-language content is not accessible via adaptive technology, this is a compliance gap requiring remediation

4.1.2 Embed the ABAIR Web Reader on Your Website

- The ABAIR Léitheoir Gréasáin can be embedded into any website with minimal technical effort
- This immediately provides text-to-speech functionality for Irish-language web content, using natural-sounding synthetic Irish voices
- Integration instructions are available at abair.ie — contact ABAIR directly for support
- Embedding the web reader is one of the fastest ways to address the Alt 28 (An tAcht um Míchumas 2005) gap for Irish-language content

4.1.3 Add Subtitles to Irish-Language Video Content

- Any Irish-language video content published online without captions is non-compliant with WCAG 2.1 SC 1.2.2
- Use ABAIR's Fotheidil tool to generate accurate Irish-language subtitles for audio and video content
- Ensure new video content is captioned before publication — do not publish Irish-language video without captions

4.1.4 Establish a Process for Responding to Irish-Language Social Media Communications

- Under the 2021 amendments to Acht na dTeangacha Oifigiúla, Irish-language communications received via social media must be responded to in Irish
- Establish an internal workflow to identify incoming Irish-language social media messages and route them to Irish-speaking staff
- Consider using ABAIR's speech recognition and dictation tools (ÉIST / Deachtú) to support Irish-speaking staff in producing written responses efficiently

CUID 4 / PART 4

4.2 Bearta Meántéarmacha

Medium-Term Actions

GA

4.2.1 Inrochtaineacht a Sholáthar le Tacaíocht Gaeilge

- Nuair a bhíonn tairiscintí á gcur amach le haghaidh suíomhanna gréasáin, aipeanna soghluaiste nó seirbhísí digiteacha nua, cuir ceanglais shoiléire inrochtaineachta Gaeilge san áireamh i mbur sonraíocht soláthair
- Tagair do EN 301 549 v3.2.1 agus WCAG 2.1 AA, agus éiligh go sonrach go leathnaítear tacaíocht téacs-go-caint agus léitheora scáileáin chuig inneachar Gaeilge
- Éilíonn Alt 9E den Acht na dTeangacha Oifigiúla (Leasú) 2021 oraibh a chinntiú go gcomhlíonann soláthraithe tríú páirtí a sholáthraíonn seirbhísí atá dírithe ar an bpobal thar bhur gceann na hoibleagáidí teanga freisin
- Tagair d'APIeanna agus uirlisí ABAIR mar shampla de chumas comhlíontachta inrochtaineachta Gaeilge ar féidir le soláthraithe a chomhtháthú

4.2.2 Tacaíocht a Thabhairt d'Fhoireann a Dhéanann Cumarsáid as Gaeilge

- Cuir rochtain ar uirlisí ABAIR ar fáil d'fhoireann Ghaeilge chun tacú lena gcuid oibre
- Ceadaíonn na huirlisí seo inneachar Gaeilge a tháirgeadh go héifeachtaí trí chaint, rud a laghdaíonn an t-ualach riaracháin a bhaineann le cumarsáid dhátheangach
- Tacaíonn sé seo freisin le comhlíonadh ceanglais na gCaighdeán Teanga maidir le cumas seirbhíse Gaeilge

4.2.3 Soláthar AAC a Bhreithniú do Úsáideoirí Gaeilge

- Do chomhlachtaí poiblí a oibríonn le daoine a bhfuil riachtanais chasta chumarsáide acu (m.sh. sláinte, oideachas, cúram sóisialta), smaoinigh ar chóras AAC Geabaire ó ABAIR a lua agus a mholadh
- Is é Geabaire an t-aon chóras AAC atá as Gaeilge agus dearadh é i gcomhpháirt le daoine féinaisiúla, tuismitheoirí, múinteoirí agus teiripeoirí urlabhra
- Trí úsáid AAC Gaeilge a chumasú, tacaítear le cearta cultúrtha agus teanga úsáideoirí atá faoi mhíchumas cumarsáide agus atá ina mbaill den phobal Gaeilge

4.2.4 Ráiteas Inrochtaineachta Gaeilge a Fhorbairt

- I dteannta an Ráitis Inrochtaineachta ghinearálta a éilítear faoi I.R. Uimh. 358/2020, smaoinigh ar Ráiteas Inrochtaineachta Gaeilge forlíontach a fhoilsiú
- Ba cheart go leagfadh sé seo amach conas a chinntíonn bhur gcomhlacht go bhfuil a inneachar Gaeilge inrochtana, cad iad na huirlisí a úsáideann sé, agus conas is féidir le húsáideoirí Gaeilge atá faoi mhíchumas tacaíocht a fháil
- Is féidir tagairt a dhéanamh don Choimisinéir Teanga agus don ÚNM (An tÚdarás Náisiúnta Míchumais) araon mar chomhlachtaí maoirseachta sa ráiteas seo

EN

4.2.1 Procure Accessibility with Irish Language Support

- When tendering for new websites, mobile applications, or digital services, include explicit Irish language accessibility requirements in your procurement specification
- Reference EN 301 549 v3.2.1 and WCAG 2.1 AA, and specifically require that text-to-speech and screen reader support extends to Irish-language content
- Section 9E of the Official Languages (Amendment) Act 2021 requires you to ensure third-party providers delivering public-facing services on your behalf also meet language obligations — build this into contracts
- Reference ABAIR's APIs and tools as an example of Irish-language accessibility compliance capability that providers can integrate

4.2.2 Support Staff Who Communicate in Irish

- Provide Irish-speaking staff with access to ABAIR's tools to support their work
- These tools allow Irish-language content to be produced more efficiently through speech, reducing the administrative burden of dual-language communication
- This also supports compliance with Language Standards requirements for Irish-language service capacity

4.2.3 Consider AAC Provision for Irish-Language Users

- For public bodies that work with individuals with complex communication needs (e.g. health, education, social care), consider referencing and recommending the ABAIR Geabaire AAC system
- Geabaire is the only AAC system in Irish and was co-designed with autistic people, parents, teachers and speech therapists
- Enabling Irish-language AAC use supports the cultural and linguistic rights of users with communication disabilities who are part of the Irish-speaking community

4.2.4 Develop an Irish Language Accessibility Statement

- In addition to the general Accessibility Statement required under S.I. No. 358/2020, consider publishing a supplementary Irish Language Accessibility Statement
- This should set out how your body ensures its Irish-language content is accessible, what tools it uses, and how Irish-language users with disabilities can access support
- An Coimisinéir Teanga and the NDA can both be referenced as oversight bodies in this statement

CUID 4 / PART 4

4.3 Ailíniú Straitéiseach Fadtéarmach

Longer-Term Strategic Alignment

GA

4.3.1 Ailíniú leis na Caighdeáin Teanga

De réir mar a thagann Caighdeáin Teanga in ionad Scéimeanna Teanga, ba cheart do chomhlachtaí poiblí a chinntiú go bhfuil inrochtaineacht chumarsáide Gaeilge nasctha díreachh laistigh dá gCaighdeán. Ba cheart go mbeadh inrochtaineacht Gaeilge le feiceáil go sonrach in aon Chaighdeán Teanga a fhorbraíonn nó a ghlacann bhur gcomhlacht.

4.3.2 Dul i mbun Oibre le NEARTÚ

Is pobal tacaíochta é líonra NEARTÚ ABAIR (abair.ie/neartu) do dhaoine faoi mhíchumas, tuismitheoirí, cúramóirí, múinteoirí agus teiripeoirí atá dírithe ar uirlisí inrochtaineachta Gaeilge. Ba cheart do chomhlachtaí poiblí atá ag obair i réimsí na sláinte, an oideachais agus an chúraim shóisialta dul i mbun oibre le NEARTÚ chun tuiscint a fháil ar riachtanais úsáideoirí Gaeilge atá faoi mhíchumas agus a chinntiú go léiríonn a gcuid seirbhísí na riachtanais sin.

4.3.3 Abhcóideacht ar son na Gaeilge i bPríomhshruth na Teicneolaíochta Cúnta

Is féidir le comhlachtaí poiblí, trína nguth comhchoiteann agus a gcumhacht soláthair, tionchar a imirt ar sholáthraithe príomhshrutha teicneolaíochta cúnta chun tacaíocht Ghaeilge a chur leo. Tagair do mhúnlaí gutha agus APIeanna reatha ABAIR mar acmhainn ar féidir le príomhsholáthraithe a chomhtháthú.

EN

4.3.1 Align with Language Standards

As Language Standards replace Language Schemes, public bodies should ensure that accessibility of Irish-language communications is embedded within their Standard. Irish language accessibility should feature explicitly in any Language Standard your body develops or adopts.

4.3.2 Engage with NEARTÚ

ABAIR's NEARTÚ network (abair.ie/neartu) is a support community for people with disabilities, parents, carers, teachers, and therapists focused on Irish-language accessibility tools. Public bodies working in health, education, and social care should engage with NEARTÚ to understand the needs of Irish-language users with disabilities and ensure their services reflect those needs.

4.3.3 Advocate for Irish in Mainstream Assistive Technology

Public bodies, through their collective voice and procurement power, can influence mainstream assistive technology providers to add Irish language support. Reference ABAIR's existing voice models and APIs as a resource that mainstream providers can integrate.

AGUISÍN / APPENDIX

Príomhreachtaíocht agus Foinsí

Key Legislation and Resources

Reachtaíocht

Legislation

- An tAcht um Míchumas 2005 (Disability Act 2005) — irishstatutebook.ie
- Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 (Official Languages Act 2003) — irishstatutebook.ie
- Acht na dTeangacha Oifigiúla (Leasú) 2021 (Official Languages (Amendment) Act 2021) — irishstatutebook.ie
- S.I. No. 358/2020 — "Treoir (AE) 2016/2102 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Deireadh Fómhair 2016 maidir le hinrochtaineacht suíomhanna gréasáin agus feidhmchlár móibíleach comhlachtaí earnála poiblí" European Union (Accessibility of Websites and Mobile Applications of Public Sector Bodies) Regulations 2020
- S.I. No. 636/2023 — European Union (Accessibility Requirements of Products and Services) Regulations 2023
- Acht um Chinnteoireacht Chuidithe (Cumas) (Leasú) 2022 — Assisted Decision-Making (Capacity) (Amendment) Act 2022

Comhlachtaí Lárnach

Key Bodies

- An Coimisinéir Teanga — coimisineir.ie — maoirseacht ar oibleagáidí na Gaeilge/oversight of Irish language obligations
- An tÚdarás Náisiúnta Míchumais (National Disability Authority) — nda.ie — monatóireacht agus treoir maidir le hinrochtaineacht/accessibility monitoring and guidance
- An tOmbudsman — ombudsman.ie — gearáin faoi Chuid 3 den Acht um leideanna 2005/complaints under Part 3 of An tAcht um Míchumas 2005

Foinsí ABAIR

ABAIR Resources

- ABAIR- abair.ie
- Líonra NEARTÚ — abair.ie/neartu
- Léitheoir Gréasáin (Web Reader) — phoneticsrv3.lcs.tcd.ie/abairwebreader/index.html
- Fotheidil— córas fotheidil/subtitles system- fotheidil.abair.ie
- Geabaire – córas ACC/AAC system — geabaire.abair.ie
- ABAIR -Léitheoir Scáiléain/Screen Reader / NVDA plugin — abair.ie/screenreader
- ABAIR Guthanna SAPI/ Voices for Windows — phoneticsrv3.lcs.tcd.ie/sapi/index.html
- COMHRÁ- Caint-go-Caint/speech-to-speech AI — abair.ie/speech-to-speech

Standards

- EN 301 549 v3.2.1 — Riachtanais inrochtaineachta do tháirgí agus do sheirbhísí TFC/ Accessibility requirements for ICT products and services
- Treoirlínte Inrochtaineachta Ábhair Ghréasáin/Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1 — w3.org/WAI/WCAG21/quickref

AGUISÍN / APPENDIX

Príomhreachtaíocht agus Foinsí

Key Legislation and Resources

Strátéisí Rialtais

- Plean Digiteach don Ghaeilge 2023-2027
- Plean Náisiúnta um Sheirbhísí Poiblí Gaeilge 2024-2030
- Plean Gníomhaíochta an Rialtais 2026-2028
- Straitéis 20 Bliain · An Plean Digiteach don Ghaeilge 2023-2027 .
- Seirbhísí Poiblí Níos Fearr – Straitéis Chlaochlaithe na Seirbhíse Poiblí 2030
- Digital Creative Industries Roadmap 2024-2026
- An Bille Náisiúnta um Chibearshlándáil – Treoir (AE) NIS2
- An Polasaí um Oideachas Gaeltacht
- Is féidir liom, is féidir linn Plean Gnímh don Ghaeilge i Scoileanna Meán-Bhéarla
- Polasaí don Oideachas lán-Ghaeilge lasmuigh den Ghaeltacht (2024)
- Impact 2030 Ireland's Research and Innovation Strategy & Féach 'Assistive technology capacity assessment in Ireland' (2026)

Foinsí Úsáideach

- Additional Irish Language Obligations for Public Bodies
- Interpreting the Official Languages Acts
- Irish Statute Book
- Official Languages Act 2003 - Guidebook
- An Coimisinéir Teanga . Public Bodies
- Liosta na gComhlachtaí Poiblí 2023
- IR Uimh. 230 de 2020 — NA RIALACHÁIN UM ACHT NA dTEANGACHA OIFIGIÚLA, 2003
- An Coimisinéir Teanga . Rights under the Official Languages Act 2003

– Deireadh / End –